

Elżbieta Izabela Misiewicz

Uniwersytet w Białymstoku

e-mail: e.misiewicz@uwb.edu.pl

ANALIZA DOTOWANIA ORGANIZACJI POŻYTKU PUBLICZNEGO JEDNYM PROCENTEM PODATKU NALEŻNEGO

ANALYSIS OF ONE PERCENT OF THE PERSONAL INCOME TAX DONATION TO NON-PROFIT ORGANIZATIONS

DOI: 10.15611/pn.2017.488.13

JEL Classification: C43, H29

Streszczenie: Każda osoba płacąca podatki chciałaby mieć realny wpływ na sposób ich alokacji. Od 2004 r. w Polsce podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych po raz pierwszy mogli zdecydować, jakiej organizacji pożytku publicznego (OPP) ich 1% podatku należnego zostanie przekazany. Zasady dotyczące dotowania OPP były wielokrotnie modyfikowane, tak aby uprościć procedurę przekazania środków i zachęcić jak największą liczbę podatników do skorzystania z tej formy wsparcia organizacji, które prowadzą działalność społecznie użyteczną. Celem opracowania jest analiza dotowania OPP pod względem wysokości kwot z 1% podatku należnego oraz liczby podatników, którzy wsparli OPP. W opracowaniu opisano także zasady dotowania OPP oraz wprowadzone zmiany w przepisach, dzięki którym od roku 2007 znacznie wzrosło zainteresowanie podatników dotowaniem OPP, co przełożyło się na bardzo wysoki przyrost kwot z 1% podatku należnego w badanym okresie.

Słowa kluczowe: organizacje pożytku publicznego, 1% podatku należnego, dotowanie OPP.

Summary: Every taxpayer would like to have real influence on tax spending. Since 2004 personal income tax taxpayers in Poland have had the opportunity to decide which non-profit organization they will donate 1% of their due tax. Regulations concerning that were repeatedly amended to simplify the donation transfer procedure and encourage as many taxpayers as possible to use this form of supporting organizations that conduct socially useful activities. The purpose of the study is to analyze the non-profit organizations subsidy in terms of the amount of 1% of the due tax and the number of taxpayers who supported these organizations. The paper also describes the rules for subsidizing non-profit organizations and changes introduced in the legislation, which have significantly increased taxpayers willingness to donate non-profit organizations since 2007, which resulted in a very high increase in the amount of 1% of the tax due in the period considered.

Keywords: non-profit organizations, 1 percent tax due, non-profit organizations donating.

1. Wstęp

W literaturze funkcjonuje kilka terminów określających organizacje zajmujące przestrzeń między światem instytucji publicznych a sektorem prywatnym. Najczęściej stosuje się terminy: organizacje *non profit*, sektor organizacji społecznych, trzeci sektor, organizacje pozarządowe [Leś 2013].

W Polsce za pierwsze stadium rozwoju organizacji obywatelskich można uznać okres stanisławowski, podczas którego instytucje dobroczynne, wzorem Francji, Anglii i Niemiec, zostały w części przekształcone w domy pracy czy domy ubogich. W okresie zaborów na ziemiach polskich wprowadzono rozwiązania prawno-instytucjonalne obowiązujące w państwach zaborczych. W okresie międzywojennym nastąpił dynamiczny rozwój instytucji charytatywnych, zwłaszcza po ogłoszeniu dekretu z 7 lutego 1919 r. o fundacjach i zatwierdzaniu darowizn. Po drugiej wojnie światowej działalność charytatywna została wznowiona, stopniowo jednak władza ograniczała ją, a w 1952 r. Dekretem Rady Państwa zostały rozwiązane wszystkie fundacje, z wyjątkiem tych, które miały zarządy poza granicami Polski. Po wydarzeniach czerwcowych z 1956 r. doszło do pewnego odrodzenia organizacji społecznych i charytatywnych, jednak ich działalność była mocno ograniczona. Dopiero w okresie transformacji doszło do ożywienia tradycyjnej dobroczynności oraz rozwoju nowych form działalności społecznej [Kurleto 2008].

Organizacje pozarządowe są instytucjami bardzo ważnymi, gdyż z założenia, znajdując się bliżej obywatela niż państwo, prowadząc działalność w różnych dziedzinach i realizując właściwe im zadania, mogą skuteczniej identyfikować i zaspokajać ważne potrzeby społeczne. Należy jednak pamiętać, że działalność tych organizacji uzależniona jest od zasobów finansowych, które posiadają, oraz od możliwości pozyskiwania dofinansowania. Od 2004 roku organizacje pożytku publicznego (OPP) mogą być dotowane 1 procentem podatku należnego przekazywanego im przez podatników podatku dochodowego od osób fizycznych. Celem opracowania jest analiza dotowania OPP pod względem wysokości kwot oraz liczby podatników, którzy wsparli organizacje pożytku publicznego 1% podatku należnego.

2. Organizacje pożytku publicznego

Organizacje pożytku publicznego to organizacje pozarządowe, które uzyskały status pożytku publicznego nadany im sądowym orzeczeniem o wpisie do Krajowego Rejestru Sądowego. Ich działalność została uregulowana Ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Podstawowym celem ustawy było kompleksowe uregulowanie funkcjonowania organizacji trzeciego sektora i wolontariatu. W art. 3 ustawy zdefiniowano działalność pożytku publicznego jako działalność społecznie użyteczną, prowadzoną przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych. Określono, że organizacjami pozarządowymi są osoby

prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, które nie działają w celu osiągnięcia zysku. Działalność pożytku publicznego może być prowadzona także przez osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku państwa do Kościoła Katolickiego lub do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, oraz przez stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółdzielnie socjalne, spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów Ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie [Ustawa z 25 czerwca 2010], które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych [Ustawa z 24 kwietnia 2003].

Za działalność pożytku publicznego ustawodawca uznał jedynie taką działalność, która jest społecznie użyteczna i prowadzona jest w sferze zadań publicznych określonych w art. 4 ustawy. Wyodrębniono 33 różne typy działalności m.in.: pomoc społeczną, wspieranie rodziny, działalność charytatywną, podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, obywatelskiej i kulturowej, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, działalność wspomagającą rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz wiele innych. Organizacjom pożytku publicznego przypisano wiele przywilejów. Zgodnie z art. 24 ustawy przysługuje im zwolnienie od podatku dochodowego od osób prawnych, podatku od nieruchomości, podatku od czynności cywilnoprawnych, opłaty skarbowej, opłat sądowych w odniesieniu do prowadzonej przez nich działalności pożytku publicznego. Ponadto jednostki publicznej radiofonii i telewizji umożliwiają OPP nieodpłatne informowanie o ich działalności. Organizacja pożytku publicznego może, na zasadach określonych w odrębnych przepisach, nabywać na szczególnych warunkach prawo użytkowania nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego [Ustawa z 24 kwietnia 2003].

Uchwalenie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie usystematyzowało działalność trzeciego sektora, umożliwiło wprowadzenie mechanizmów finansowania działalności OPP m.in. poprzez możliwość pozyskiwania 1% podatku należnego od osób fizycznych, co stanowiło bardzo ważny krok we wspieraniu działalności tych organizacji, ale też wprowadziło obowiązki, np. konieczność wprowadzenia wewnątrz organizacji bardziej wymagających mechanizmów, przejrzystości działań poprzez sporządzanie sprawozdań finansowych i merytorycznych oraz podawanie ich do publicznej wiadomości w sposób umożliwiający zapoznanie się z tym sprawozdaniem przez zainteresowane podmioty [Ceglarski 2005].

3. Zasady dotowania organizacji pożytku publicznego jednym procentem podatku należnego

Od 2004 r., czyli wypełniając formularze podatkowe za 2003 r., podatnicy mogli po raz pierwszy zdecydować, co stanie się z częścią ich podatku należnego. Początkowo, zgodnie z ustawą, tylko podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych, którzy samodzielnie wypełniali formularz podatkowy¹, a także podatnicy płacący ryczałt od przychodów ewidencjonowanych mogli pomniejszać podatek dochodowy wynikający z zeznania o kwotę nie przekraczającą 1% podatku należnego.

W całym okresie obowiązywania ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie można wskazać dwa wyraźnie różne podokresy. Pierwszy z nich, trwający do roku 2007, to czas, w którym przepisy dotyczące dotowania OPP z technicznego punktu widzenia były dość skomplikowane. Podatnik, chcąc wesprzeć wybraną organizację, wyliczał kwotę nieprzekraczającą 1% podatku należnego, wypełniał przelew bankowy, a następnie dokonywał wpłaty na konto OPP. Po złożeniu deklaracji podatkowej podatnik czekał na zwrot z urzędu skarbowego równowartości przekazanej OPP kwoty. Początkowo nie było istotne, na rzecz ilu organizacji podatnik ofiarowuje kwotę nie przekraczającą 1% podatku należnego. Mógł on wesprzeć jedną bądź kilka organizacji. Nie określono także limitu podatku, jakim podatnik mógł dysponować, by dokonać tego odliczenia. Nawet w przypadku, gdy kwota była bardzo niska, rzędu kilku groszy, można ją było darować OPP. Podatnik musiał także pamiętać, aby przekazywane pieniądze były udokumentowane dowodem wpłaty na rachunek bankowy i dowód ten należało przechowywać przez pięć lat.

Pod koniec 2006 roku zasady dotyczące sposobu przekazywania 1% podatku należnego zostały zmienione. W porównaniu do wcześniejszych lat przede wszystkim uproszczono procedurę przekazywania pieniędzy. Od roku 2008 (czyli po raz pierwszy wypełniając formularz PIT za 2007 r.) wystarczy jedynie wskazać w zeznaniu podatkowym wybraną organizację, która posiada status organizacji pożytku publicznego, podać jej numer KRS, wpisać wysokość kwoty nie przekraczającej 1% podatku należnego, a zadeklarowaną sumę w imieniu podatników na konta OPP przekazuje urząd skarbowy. Zmiana nastąpiła nie tylko w sposobie dystrybucji 1% podatku należnego, rozbudowano również listę podmiotów mogących wspierać OPP o podatników prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą i korzystających z liniowej stawki podatku oraz o osoby uzyskujące dochód z obrotu papierami wartościowymi. Modyfikacja przepisów dotyczących 1% podatku należnego nie do końca jest korzystna. Na pewno, jeżeli chodzi o podatnika, proces przekazywania pieniędzy został uproszczony. Trzeba jednak pamiętać, że po zmianach przepisów

¹ Od roku 2010, jeżeli podatnik, który nie rozlicza się samodzielnie, do dnia 20 stycznia zgłosi płatnikowi chęć wsparcia 1% podatku należnego wybraną przez siebie OPP, w rozliczeniu rocznym PIT uwzględni się sugestie podatnika.

urząd skarbowy przesyła kwoty z 1% podatku na konto tylko jednej wskazanej przez podatnika organizacji. Może to być szczególnie uciążliwie dla podatników, którzy płacą wysokie podatki i którzy chcieliby wspomóc więcej niż jedną OPP. Według nowych zasad została także określona minimalna kwota, nie niższa niż 10 groszy, którą podatnik może wesprzeć wybraną organizację pożytku publicznego [Piłat 2008].

W 2009 r. nastąpiła kolejna zmiana przepisów. Poszerzono liczbę podmiotów mogących dotować OPP 1% podatku należnego o podatników osiągający przychody ze zbycia nieruchomości. Podtrzymano także zapis, że w dalszym ciągu to urzędy skarbowe zajmują się dystrybucją przekazywanych środków i mają one dokonywać tego w terminie od 1 lipca do 31 sierpnia. Termin uległ wydłużeniu o miesiąc, gdyż rok wcześniej ostateczny termin mijał 31 lipca. Powyższe zmiany miały związek z nowelizacją przepisów z 1 grudnia 2008 r. i dodaniem do ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych art. 45c, w którym przewidziano możliwość wsparcia OPP także przez osoby składające korekty zeznań.

Warto pamiętać, że 1% podatku należnego przekazywany na rzecz organizacji pożytku publicznego nie jest ulgą, a przywilejem, gdyż zgodnie z przepisami jedynie podatnicy mogą samodzielnie decydować o tym, komu swój 1% podatku należnego ofiarowują, nie uzyskując przy tym korzyści majątkowych.

4. Dotowanie organizacji pożytku publicznego jednym procentem podatku należnego – analiza

Organizacje pozarządowe posiadające status organizacji pożytku publicznego cechują pewne przywileje, tj. możliwość otrzymywania kwot z 1% podatku należnego. Po raz pierwszy w 2004 r., czyli w zeznaniach podatkowych za 2003 r., podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych mogli część swojego podatku należnego przekazać OPP. W zeznaniu z 2003 r. 80 194 podatników rozliczających się z podatku według skali (co stanowiło zaledwie 0,34% wszystkich podatników opodatkowanych na zasadach ogólnych) wsparło OPP. Rok później liczba podatników, którzy odliczyli od podatku 1% podatku należnego, w porównaniu do roku 2003, wzrosła ponadośmiokrotnie i przekroczyła 680 tys. osób (2,87% ogółu podatników). Tak znaczny wzrost to w dużej mierze skutek kampanii dotyczących idei i zasad przekazywania 1%, które zaczęły regularnie pojawiać się w środkach masowego przekazu. W dwóch kolejnych latach, w porównaniu do 2003 r., zanotowano ciągły wzrost liczby podatników, którzy wspierali OPP. Od 2007 r., na skutek uproszczenia przepisów dotyczących przekazywania 1% podatku należnego, liczba podatników wspierających OPP gwałtownie wzrosła. W 2007 r., czyli w pierwszym po zmianie przepisów, przekroczyła 5135 tys. osób i była ponadtrzykrotnie wyższa niż rok wcześniej. Od 2008 r. liczba podatników wzrasta, jednak przyrosty nie są tak znaczne jak w 2004 czy 2007 roku. Analizując dynamikę zmian dotyczącą liczby podat-

ników dotujących 1% podatku należnego OPP, można stwierdzić, iż szczególne są dwa lata: 2004 i 2007, ze względu na najwyższe zmiany procentowe w stosunku do okresu wcześniejszego (tab. 1).

Tabela 1. Liczba podatników, którzy wsparli OPP, oraz kwoty przekazane OPP

Rok	Liczba podatników (w mln)	$i_{t/t-1}$	Kwota przekazana OPP (w mln zł)	$i_{t/t-1}$	Średnia kwota odliczenia (w zł)
2003	0,080	-	10,4	-	129
2004	0,681	851%	41,6	400%	61
2005	1,157	170%	62,3	150%	54
2006	1,604	139%	105,4	169%	66
2007	5,135	320%	298,3	283%	58
2008	7,325	143%	381,5	128%	52
2009	8,415	115%	344,8	90%	41
2010	9,756	116%	383,4	111%	39
2011	10,797	111%	439,8	115%	41
2012	11,145	103%	463,4	105%	42
2013	11,608	104%	488,0	105%	42
2014	12,034	103%	537,6	110%	45
2015	12,700	106%	594,6	111%	47

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Ministerstwo Finansów 2008-2016].

Pierwszy z nich (2004) to rok, w którym w odniesieniu do 2003 r. nastąpił około 750% wzrost liczby podatników, zaś w 2007 r. w porównaniu do 2006 r. wzrost ten wyniósł 220%. Rok 2004, pomimo największego procentowego wzrostu liczby osób zainteresowanych wspieraniem OPP, w stosunku do okresu wcześniejszego, nie był tym okresem, w którym bezwzględny przyrost liczby podatników w stosunku do roku wcześniejszego był najwyższy. Taka sytuacja miała miejsce w 2007 r., czyli w pierwszym okresie po zmianie przepisów dotyczących sposobu przekazywania 1% podatku należnego. W roku tym o około 3531 tys. podatników więcej niż miało to miejsce w 2006 r. zdecydowało się na przekazanie części swojego podatku OPP, zaś w roku 2004, w porównaniu z 2003, podatników tych było ponad 600 tys.

Wiedza na temat liczby podatników to zbyt mało, by stwierdzić, że wprowadzona w 2004 r. idea wspierania organizacji pożytku publicznego jednym procentem podatku była potrzebna, że wyzwoliła w podatnikach przeświadczenie o tym, że dzięki przekazywanym przez nich kwotom organizacje mogą pomagać większej liczbie osób. By mieć pełniejszy obraz skutków wdrożenia mechanizmu 1%, należy przeanalizować także wysokość wpłat, które zostały przekazane OPP.

Kwota stanowiąca 1% podatku należnego, która wpłynęła na konta OPP w kontekście całego okresu obowiązywania ustawy, zwiększyła się kilkudziesięciokrotnie (por. tab. 1). Tak jak należało przypuszczać, to właśnie w 2003 roku, czyli w pierwszym okresie obowiązywania ustawy, podatnicy przekazali OPP najniższą kwotę.

Wraz z upływem lat wpływy z 1% podatku należnego były coraz wyższe. Podatek należny za 2003 rok pomniejszony został o 10 400 tys. zł, co stanowiło niespełna 3,5% ogólnej sumy, którą mogliby podarować podatnicy. Trzeba jednak pamiętać, co było już podkreślane, że rok 2004 był pierwszym, w którym obowiązywały nowe przepisy, dlatego też świadomość podatników dotycząca zasad przekazywania 1% podatku należnego była bardzo niska. Barię we wspieraniu OPP stanowiły także koszty związane z dotowaniem OPP.

Warto zwrócić uwagę na to, że w każdym roku największy w przekazanej organizacji pożytku publicznego kwocie był udział podatników III grupy podatkowej (tab. 2).

Tabela 2. Wysokość kwot przekazanych OPP w poszczególnych progach podatkowych

Rok	Wpłaty 1% podatku należnego w poszczególnych progach podatkowych (w mln zł)					
	I	i_{t_1/t_1-1}	II	i_{t_2/t_2-1}	III	i_{t_3/t_3-1}
2003	546	-	2 303	-	7 456	-
2004	7 636	13,99%	12 183	5,29%	21 221	2,85%
2005	13 465	1,74%	19 656	1,61%	28 089	1,32%
2006	20 461	1,54%	28 076	1,43%	55 245	1,97%

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Ministerstwo Finansów 2004-2007].

Suma, jaką darowali OPP ci podatnicy w pierwszym roku obowiązywania przepisów o 1 procencie podatku należnego, stanowiła ponad 72% wszystkich wpłat. Stało się tak dlatego, gdyż w przypadku podatników, których dochody opodatkowane są według najwyższej stawki podatkowej, 1% podatku należnego to znaczna kwota. Inną przyczyną tak dużej aktywności tej grupy podatników we wspieraniu OPP 1% podatku należnego, jest dość wysoka świadomość podatkowa podatników osiągających najwyższe dochody, która najprawdopodobniej została znacząco podniesiona przez księgowych i doradców PR.

W formularzu za rok 2003 przeciętna kwota odliczana przez podatnika to aż 129 zł. Potwierdza to fakt, że to właśnie najzamożniejsi podatnicy w głównej mierze dokonywali odliczeń. W formularzach za 2004 rok, pomimo znacznego wzrostu ogólnej kwoty dotującej OPP, spadł udział kwot przekazywanych przez osoby osiągające najwyższe dochody: z 72 do około 50%, co widoczne jest w wysokości średniej kwoty odpisu, która wynosiła 61 zł, czyli była prawie o 50% niższa niż ta z roku 2003. Stało się tak przede wszystkim na skutek zwiększenia aktywności wśród podatników z najniższego przedziału dochodowego, którzy w 2004 roku przekazali OPP kwotę około 14-krotnie wyższą niż to miało miejsce w roku 2003. W kolejnych latach następował ciągły wzrost ogólnej kwoty przekazywanej OPP, w 2005 r. odpowiednio o 50% w stosunku do 2004 r., a w 2006 r. o około 70% w stosunku do roku 2005. W latach tych, podobnie jak we wcześniejszym okresie, można

zauważyć wzrost udziału kwot pochodzących od podatników z najniższego przedziału podatkowego w ogólnej wysokości wpłat, który oscylował w granicach 20%. Po zmianie przepisów, w 2007 r., w porównaniu do 2006 r., nastąpił prawie trzykrotny wzrost kwoty, która została przekazana przez podatników podatku dochodowego od osób fizycznych rozliczających się na zasadach ogólnych. W 2008 roku na konta OPP wpłynęło ponad 381,5 mln zł, co stanowiło około 64% maksymalnej kwoty, jaką mogliby przekazać podatnicy. Rok później, na skutek zmian skali podatkowej, darowana OPP kwota z 1% podatku należnego była niższa o około 10% od tej z 2008 roku. Od 2010 roku zauważalny jest stały wzrost wysokości kwoty darowanej OPP przez podatników.

Od 2007 roku, z uwagi na zmianę sposobu przekazywania 1% podatku należnego, prowadzone są statystyki dotyczące liczby OPP, które otrzymały dofinansowanie z 1% podatku należnego (tab. 3).

Tabela 3. Liczba OPP, które otrzymały dofinansowanie z 1% podatku należnego

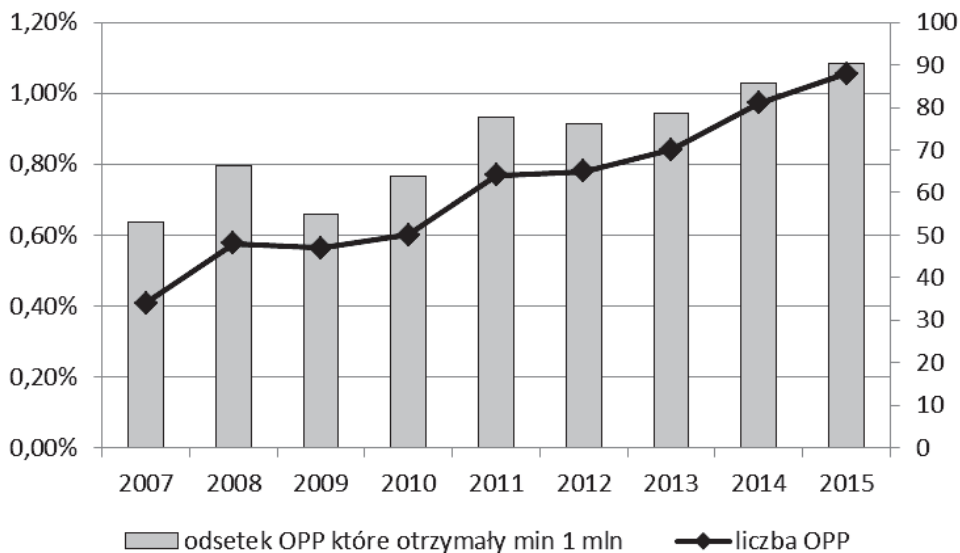
Rok	Liczba organizacji pożytku publicznego	Rok	Liczba organizacji pożytku publicznego	Rok	Liczba organizacji pożytku publicznego
2007	5354	2010	6533	2013	7423
2008	6038	2011	6859	2014	7888
2009	7128	2012	7110	2015	8108

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Ministerstwo Finansów 2008-2016].

Do 2010 roku następował stały, kilkunastoprocentowy wzrost liczby OPP dotowanych przez podatników. Jedynie w 2010 r. liczba tych organizacji zmniejszyła się w stosunku do 2009 r. o około 9%. Było to konsekwencją wprowadzenia nowelizacji ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w której przewidziano sankcje za niedopełnienie obowiązków sprawozdawczych, których przed marcem 2010 r. nie było. Niezłożenie sprawozdań merytorycznych i finansowych w terminie spowodowało wykreślenie OPP z listy uprawnionych do otrzymywania 1% podatku należnego. Po roku 2010 liczba dotowanych OPP rosła z roku na rok o około 2-6%.

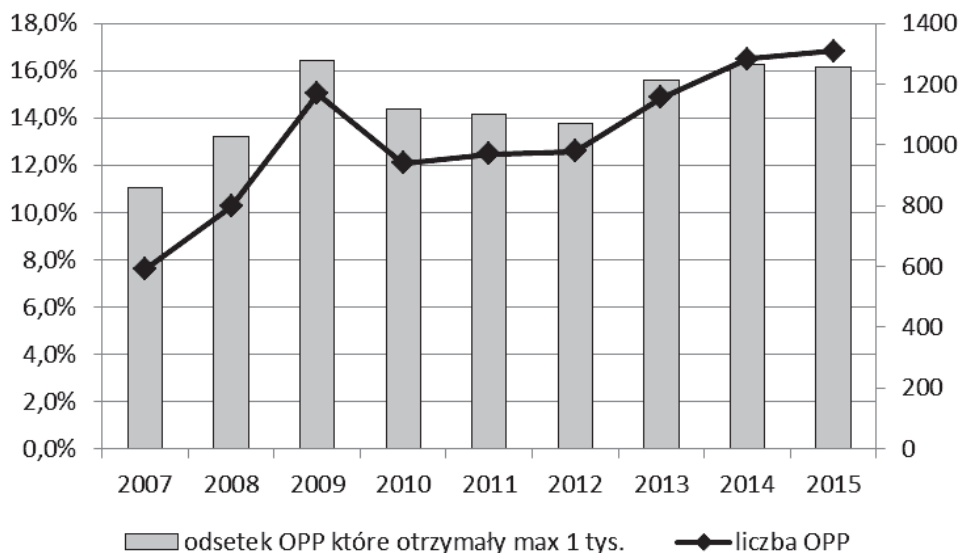
Wśród organizacji pożytku publicznego coraz więcej jest takich, które otrzymują bardzo wysokie kwoty, przekraczające 1 mln zł. W roku 2007 takich OPP było 34 (0,06% wszystkich OPP, które otrzymały dofinansowanie z 1% podatku należnego). W roku 2015 liczba ta wzrosła do 88, co stanowiło 1,09% wszystkich OPP, które otrzymały dofinansowanie wynikające z 1% (wykres na rys. 1). Średnioroczne tempo zmian liczby organizacji pożytku publicznego, które w badanym okresie były dofinansowane kwotami wynoszącymi min. 1 mln zł, wyniosło około 12,6%.

W nieco niższym tempie, bo o około 10,5% z roku na rok, rosła liczba tych OPP, które uzyskały wpłaty z 1% podatku w wysokości nie przekraczającej 1 tys. zł. W roku 2007 organizacji takich było 590, co stanowiło 11% wszystkich OPP dofinansowanych 1% podatku należnego, a w 2015 roku już 1309, czyli 16,1% wszystkich OPP dofinansowanych 1% podatku należnego (wykres na rys. 2).

Rys. 1. Liczba i odsetek OPP, które otrzymały dofinansowanie z 1% podatku należnego w kwocie minimum 1 mln zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Ministerstwo Finansów 2008-1016].

Rys. 2. Liczba i odsetek OPP, które otrzymały dofinansowanie z 1% podatku należnego w kwocie maksimum 1 tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Ministerstwo Finansów 2008-2016].

W 2010 roku liczba organizacji, które uzyskały max. 1 tys. zł, w stosunku do roku wcześniejszego, spadła o około 20%. Było to konsekwencją wprowadzenia zmiany w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie dotyczącej obowiązku składania sprawozdań merytorycznych i finansowych. Taka tendencja nie wystąpiła w przypadku tych OPP, które otrzymały min. 1 mln. Oznacza to, że niskie kwoty z 1% podatku należnego otrzymują przede wszystkim niewielkie OPP, które nie posiadają wyspecjalizowanych komórek doradczych i na skutek niezajomości przepisów znowelizowanej ustawy nie dopełniły warunków dotyczących złożenia sprawozdań z działalności i zostały wykreślone z wykazu OPP uprawnionych do otrzymywania kwot z 1% podatku należnego.

5. Podsumowanie

W artykule dokonano analizy dotowania organizacji pożytku publicznego pod względem wysokości kwot, które wpłynęły na konta OPP, oraz liczby podatników, którzy przekazywali 1% podatku należnego wybranym OPP. W badanym okresie z roku na rok zwiększała się zarówno liczba podatników wspierających OPP, jak i wysokość kwot ofiarowanych tym organizacjom, poza 2009 rokiem, w którym ogólna kwota z 1% podatku należnego była niższa niż rok wcześniej. Stało się tak na skutek modyfikacji skali podatkowej z trzystopniowej na dwustopniową i obniżenia stawek podatkowych.

Liczba podatników, którzy dotowali OPP w badanym okresie, wzrosła od około 80 tys. osób w 2003 r. do ponad 12 700 tys. osób w 2015 r., czyli około 160-krotnie, zaś wysokość kwot darowanych OPP – z 10,4 mln zł w 2003 r. do 594,6 mln zł w 2015 r., czyli ponad 57-krotnie. Malejąca średnia kwota odliczenia na podatnika na przestrzeni badanych lat świadczy o tym, że w ideę 1% zaangażowali się nie tylko podatnicy o wysokich dochodach. Dwa analizowane lata są szczególne. W 2004 i 2007 r. w porównaniu do lat wcześniejszych nastąpił bardzo duży przyrost zarówno w wysokości kwot z 1% podatku należnego, jak i liczby podatników, którzy wsparli OPP. W roku 2004, czyli w drugim po wprowadzeniu przepisów umożliwiających dotowanie OPP 1% podatku należnego, na skutek rosnącej świadomości oraz dzięki pojawiającym się w środkach masowego przekazu informacjom dotyczącym możliwości wsparcia OPP 1% podatku należnego, podatnicy chętniej niż w 2003 roku dokonywali wpłat na konta OPP. Natomiast nagły wzrost w 2007 r. spowodowany był przede wszystkim uproszczeniem przepisów dotyczących sposobu dotowania OPP. Od 2007 roku wystarczy, że w zeznaniu podatkowym wskażemy wybraną OPP, podając jej numer KRS oraz wpisując kwotę nie przekraczającą 1% podatku należnego, a zadeklarowana suma w imieniu podatników przekazywana jest OPP przez urząd skarbowy.

Pomimo uproszczenia przepisów, dużej liczby OPP o bardzo różnorodnej działalności oraz kampanii społecznych przypominających o możliwości dotowania OPP, które przede wszystkim w pierwszym półroczu często pojawiają się w środ-

kach masowego przekazu, w 2015 roku tylko około 50% podatników rozliczających się na zasadach ogólnych zdecydowało się na ofiarowanie 1% podatku należnego wybranej przez siebie organizacji pożytku publicznego. W dalszym ciągu należy więc przeprowadzać działania informacyjne oraz zachęcać do wspierania OPP 1% podatku należnego tych podatników, którzy tego nie czynią.

Literatura

- Ceglarski A., 2005, *Organizacje pożytku publicznego*, LexisNexis, Warszawa.
- Leś E., 2013, *Organizacje non profit w nowej polityce społecznej w Polsce na tle europejskim*, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa.
- Kurleto M.H., 2008, *Organizacje pożytku publicznego. Rozwiązania prawne -funkcjonowanie-rozwoj*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Ministerstwo Finansów, 2004, *Informacja dotycząca rozliczania podatku dochodowego od osób fizycznych opodatkowanych na ogólnych zasadach za 2003 rok*, Departament Podatków Dochodowych, Warszawa.
- Ministerstwo Finansów, 2005, *Informacja dotycząca rozliczania podatku dochodowego od osób fizycznych opodatkowanych na ogólnych zasadach za 2004 rok*, Departament Podatków Dochodowych, Warszawa.
- Ministerstwo Finansów, 2006, *Informacja dotycząca rozliczania podatku dochodowego od osób fizycznych opodatkowanych na ogólnych zasadach za 2005*, Departament Podatków Dochodowych, Warszawa.
- Ministerstwo Finansów, 2007, *Informacja dotycząca rozliczania podatku dochodowego od osób fizycznych opodatkowanych na ogólnych zasadach za 2006 rok*, Departament Podatków Dochodowych, Warszawa.
- Ministerstwo Finansów, 2008, *Informacja dotycząca kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2007 rok*, Departament Podatków Dochodowych, Warszawa.
- Ministerstwo Finansów, 2009, *Informacja dotycząca kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2008 rok*, Departament Podatków Dochodowych, Warszawa.
- Ministerstwo Finansów, 2010, *Informacja dotycząca kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2009 rok*, Departament Podatków Dochodowych, Warszawa.
- Ministerstwo Finansów, 2011, *Informacja dotycząca kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2010 rok*, Departament Podatków Dochodowych, Warszawa.
- Ministerstwo Finansów, 2012, *Informacja dotycząca kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2011 rok*, Departament Podatków Dochodowych, Warszawa.
- Ministerstwo Finansów, 2013, *Informacja dotycząca kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2012 rok*, Departament Podatków Dochodowych, Warszawa.
- Ministerstwo Finansów, 2014, *Informacja dotycząca kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2013 rok*, Departament Podatków Dochodowych, Warszawa.

Ministerstwo Finansów, 2015, *Informacja dotycząca kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia 2014 rok*, Departament Podatków Dochodowych, Warszawa.

Ministerstwo Finansów, 2016, *Informacja dotycząca kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2015 rok*, Departament Podatków Dochodowych, Warszawa.

Piłat K., *Łatwiej pomóc fundacjom i stowarzyszeniom w ich działalności*, Rzeczpospolita, 25.02.2008.

Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Dz.U. 2016, poz. 239 z późn. zm.

Ustawa z 25 czerwca 2010 r. o sporcie, Dz.U. 2010, nr 127, poz. 857, z późn. zm.